

BAS HEIJNE

Stampen

Een dag nadat Tweede Kamerlid voor de PVV Roland van Vliet een tweet de wereld instuurde waarin hij oproep de kieskeurige illegale asielzoekers die opvang in een voormalige gevangenis hadden geweigerd hardhandig over de grens te zetten („Eruit stampen die gasten!”), bood hij via hetzelfde medium excuus aan voor zijn woordkeuze: „Uiteraard doe ik geen oproep tot geweld, excuses voor groot taalgebruik maar iedereen uit frustraties wel eens op emotionele wijze.”

Ik begrijp het - ik heb dat zelf ook wel eens. Mijn eerste, veel te emotionele opwelling toen ik de oproep van Van Vliet las, was een paar vrienden bij hem langs sturen om hem met behulp van een tas vol ijzer waar de idealen van de Verlichting bij te brengen. Niet goed, Bas. Zo doen we dat niet in Nederland. Nu vind ik, een stuk rustiger, dat dit stuk ongeluk per direct door Wilders de Kamer uitgezet zou moeten worden.

Je leert iedere dag. Wat ik de afgelopen weken vooral geleerd heb, is dat woorden in Nederland nooit bedoeld zijn zoals ze gezegd worden. De oproep tot geweld van Van Vliet bleek na kritiek „uiteeraard” geen oproep tot geweld. Wat het dan wel was? Het is in ieder geval een patroon. Ook de mail waarin een zwarte stagiair door een elektronicazaak in Arnhem werd afgewezen („Heb nog even gekeken, is niks. Ten eerste een donker gekleurde (neger). En op zijn cv weinig tot geen ervaring met computer enz.”) leek weliswaar keihard racistisch, maar was dat natuurlijk niet. Volgens de baas van de werknemer die de mail verstuurdte was die „absoluut niet racistisch bedoeld”. Hoe dan wel? Eerst werd verklaard dat het om een „interne grap” ging. Inmiddels gaat het om „een - zeer ongepaste verwijzing naar een grap”. Lastig, maar dit is duidelijk: als het om humor gaat, kan het niet racistisch zijn - dat is ook de verdediging van Gordon nu hij onder vuur blijft liggen vanwege zijn denigrerende opmerkingen tegen een Chinese operazanger in *Holland's Got Talent*. Het was gewoon een „onschuldig stigmatiserend grapje”. Drammerige antiracisten begrijpen dat niet, die proberen je de hele tijd op een beledend toontje uit te leggen dat racisme echt niet alleen de Ku Klux Klan is, maar dat Michel Foucault heeft laten zien dat er „uitsluitingsmechanismes” in de samenleving in werking zijn, waardoor ongemerkt de lakens nog steeds worden uitgedeeld door „de witte middelbare heteroseksuele man” - kijk, daar hebben we Roland van Vliet.

Hollandse humor over minderheden is meestal gewoon haathumor

Het lijkt geen eerlijke strijd - wie wil er bij het kamp van de academische humorlozen horen? Het is de campus verus de buurtcafé, de universiteit tegen Floradorp. Hollandse incorrecte humor overstijgt de onderlinge verschillen, maakt korte metten met hautaine scherplijperij, neemt mensen serieus door ze op de hak te nemen. Juist omdat je geen racist bent, kun je harde discriminerende grappen maken. Iedereen kan het. Je hoeft alleen maar contact te maken met je innerlijke Gordon.

Jammer dat het een leugen is. Hollandse humor over minderheden is meestal gewoon haathumor - kijk even op de website van PowNews naar PVV-baas Martin Bosma die een gediscrimineerde neger naadoet. De Chinese operazanger blijkt, in tegenstelling tot wat RTL meteen na het begin van de ophef verkondigde, zich wel degelijk door Gordon gekleineerd te voelen. Toen Gordon zelf afgelopen donderdag door Giel Beelen op de radio werd geïnterviewd, bleek hij om alles te kunnen lachen, behalve om zichzelf. „We hebben ons in Nederland al laten overlopen door alles en iedereen en van alles geaccepteerd. Iedereen kan hier vrij zeggen wat ie wil, wonen en blijven. Iedereen is welkom, maar ga dan niet onze tradities aantasten of zeggen wat wij wel of niet mogen zeggen, omdat ik een grap maak over een Chinees.” Zelf voel ik me de laatste tijd wel eens door Gordon overlopen, maar zijn woorden zijn wat mij betreft de beste samenvatting van het zuur dat de afgelopen maanden door de media golf - je mag hier zijn, maar je hoort er niet bij. Je mag zeggen wat je wil, zolang je maar niks tegen mij zegt. We wringen ons in bochten om het je naar de zin te maken - wat krijgen we er voor terug? Eruit stampen, die gasten! Dat is de grondtoon in de Zwarte Piet-discussie en alle incidenten die erop volgden - het gezellige Hollandse gevoel van eeuwige miskenning. Het gaat eerder om narcisme dan om racisme. Het effect is misschien wel dodelijker.

2 In het nieuws

Libor-fraude gebeurde ook bij Rabobank in Nederland

Rabobank

De Liborfraude zat in het Utrechtse hart van Rabobank. Nederlandse managers lieten de fraude in Utrecht twee jaar voortwoekeren. Zij werken nog steeds bij de bank.

Door onze redacteurs

Chris Hensen en Ariane Kleijwegt

AMSTERDAM. De Libor-affaire, waarvoor Rabobank vorige maand voor een recordbedrag van 774 miljoen euro heeft geschikt, vond niet alleen plaats in Londen. Het manipuleren van de Libor-rente voor eigen gewin werd vanaf 2009 twee jaar lang ongebreideld voortgezet op het hoofdkantoor van de bank in Utrecht. Vlak onder de ogen van de raad van bestuur kregen de fraudeurs, die begonnen met hun praktijken in Londen en Tokio, alle ruimte. Hun leidinggevend, allen Nederlanders, grepen pas eind 2010 in. De managers werken nog steeds bij de bank.

Dat blijkt uit een reconstructie van de gebeurtenissen door deze krant.

De afgetreden topman Piet Moerland sprak op 29 oktober bij het bekend worden van de sancties tegen Rabobank van „ernstige misdragingen”,

maar benadrukte dat die plaatshadden in het „buitenlands bedrijf” van de bank.

Rabobank distantieerde zich zo met enig succes van een cultuur die vooral Angelsaksisch zou zijn geweest. Bij het publiek ontstond hierna ten onrechte het beeld dat de Libor-fraude louter een ‘Londens’ probleem was.

Eén van de betrokken Nederlandse managers was volgens toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) „op de hoogte” van interne communicatie over de manipulatiepogingen van de

Libor-rente. Het is niet duidelijk of hij ook echt kennis heeft genomen van de inhoud van deze mail. Deze mail werd eind 2008 verstuurd. Hij werd vlak daarna in Utrecht verantwoordelijk voor het dagelijks afgeven van de Libor-rente door zogeheten *submitters*.

In 2009, zo stelt DNB in haar onderzoek, rijzen steeds meer twijfels over de betrouwbaarheid van de Libor-rente. DNB stelt vast dat deze manager destijds „bekend [was] met de discussies over de integriteit van het Libor-proces en [bekend] was of behoorde [...] te zijn met de risico’s die verbonden waren aan dat proces.”

De manager in kwestie is nog steeds lid van een internationaal gerenommeerde financiële organisatie. Die club zegt zich onder meer in te spannen voor het „behouden van de hoogste standaarden binnen de beroeps-groep [van financiële specialisten, red.], door een voorbeeld te geven van correctheid en ethisch gedrag”.

De submitters die hij aanstuurde kregen geen training hoe ze betrouwbare tarieven moesten berekenen, waardoor „omstandigheden werden gecreëerd voor handelaars om aanzienlijke invloed uit te oefenen op de submitters”, blijkt uit Amerikaans justitieel onderzoek. Een handelaar uit Tokio nam zelfs het gehele indienproces voor de Yen-Libortarieven over.

[+] **Rabobank** pagina E6-7

RENTEFRAUDE

Het Libor-schandaal

De Londen Interbank Offered Rate (Libor) is een internationaal rentetarief dat als basis dient voor de rente op duizenden miljarden aan financiële producten, waaronder hypotheeken en spaargeld.

Maar ook swaps en futures. De rente wordt doorgegeven door een panel van internationaal opererende banken, waaronder Rabobank. Pogingen tot het manipuleren van de rente voor eigen gewin vonden bij Rabobank „systematisch” plaats en waren „een van de ernstigste” die toezichthouders hebben aangetroffen bij de vier banken die tot nu zijn beboet in de Libor-zaak.

ONDERWIJS

Universiteit niet meer afgerekend op productie

DEN HAAG. Nederlandse universiteiten moeten af van hun „te grote focus op productie in de wetenschap”. Dat zegt Karl Dittrich, voorzitter van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) vandaag in deze krant. Opleidingen zullen daarom vanaf 1 januari 2015 bij onderzoeksvisitaties niet langer worden afgerekend op de omvang van hun wetenschappelijke productie. „Doorges-

Wilt u bijdragen dan kunt u uw gift overmaken op giro **NL34 INGB 0002806200** (ING) of giro **NL14 RABO 0365 6920 34** (Rabobank) ten name van Fonds van NRC Handelsbladlezers in Amsterdam. Ook periodieke schenkingen zijn mogelijk.

De leden van de commissie zijn: mevr. M.L. Tiesinga, *toezichthouder civiel-militaire zorg aan veteranen*; mevr. M.H.H. van Haaren, *ex-gedeputeerde van de provincie Gelderland*; mevr. dr. S. H. Lo Fo Wong, *huisarts te Rotterdam*; drs. A. E. Jansen, *klinisch psycholoog te Rosmalen*; mr. E. O. Spier, *notaris te Amsterdam*; H. Vis, *oud-stafmedewerker Dagbladunie*; P. Vandermeersch, *hoofdredacteur NRC Handelsblad*

Voor meer informatie: nrc.nl/lezersfonds

schoten productiviteitsdenken” heeft ervoor gezorgd dat de balans tussen onderzoek en onderwijs opnieuw moet worden bekeken, vindt Dittrich. Hij verdedigt zich tegen kritiek dat het wetenschappelijk onderwijs de afgelopen jaren is verwaarloosd. „Natuurlijk, het kan altijd beter. Dat geldt voor elke sector. Maar dat het onderwijs hier over de hele linie onder de maat is, of slechter dan toen ik studeerde, daar ben ik het niet mee eens.” Nu is het nog zo dat bij de periodieke visitaties van opleidingen hun wetenschappelijk productiviteit een van de criteria is die worden gemeten. (NRC)

[+] **Interview Dittrich** pagina 8-9

De NSA-dossiers

Geheime notulen van overleg tussen AIVD en NSA gelekt door Edward Snowden. Zowel coalitie- als oppositiepartijen willen uitleg van AIVD-minister Plasterk.

AIVD hackt internetfora, ‘tegen wet in’

Computerspionage

AIVD installeert ‘malware’ bij webfora en verzamelt de gegevens van alle gebruikers.

Door **Steven Derix, Glenn Greenwald** en **Huib Modderkolk**

AMSTERDAM/RIO DE JANEIRO. De Nederlandse inlichtingendienst AIVD breekt in op de servers van internetfora. Op die manier worden de gegevens van alle gebruikers van die webfora verzameld. Vaak zijn dat onbekende personen van wie nog niet is vastgesteld of zij een bedreiging zijn voor de rechtsorde.

Dat blijkt uit een geheim document van de Amerikaanse inlichtingendienst NSA, dat is gelekt door voormalig NSA-medewerker Edward Snowden. Deskundigen vinden dat de werkwijze van de AIVD in strijd is met de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv).

Op grond van deze wet uit 2002 mag de AIVD ‘speciale bevoegdheden’ inzetten tegen staatsgevaarlijke personen of organisaties. Daaronder valt ook de bevoegdheid om in te breken op computers. Maar deze wet is niet toegesneden op nieuwe vormen van hacken, waarbij hele netwerken worden geïnfecteerd en de data van grote aantallen gebruikers in één keer kunnen worden weggesluisd.

Volgens het ministerie van Binnenlandse Zaken valt de methode „binnen het kader” van de Wiv en zijn webfora een legitiem doelwit als het vermoeden bestaat dat er staatsgevaarlijke activiteiten plaatsvinden. Webfora zijn een belangrijk podium voor jihadisten en andere radicale groepen waar de AIVD onderzoek naar doet.

Hoogleraar informatierecht Nico van Eijk stelt echter dat de AIVD een grens overgaat. „Ze trekken een sleepnet door internetfora en nemen de data van willekeurige personen mee. Dit leidt tot een surveillancestaat.”

Gerrit-Jan Zwenne, hoogleraar recht in de informatiesamenleving in Leiden, vindt dat de AIVD met deze „ongeloflijke privacyinbreuk” een pijler onder de rechtsstaat „weg zaagt”.

Het geheime NSA-document dat de

ze krant heeft ingezien, is een gespreksverslag van een ontmoeting tussen medewerkers van de NSA, de AIVD en de militaire inlichtingendienst MIVD. Tijdens deze bijeenkomst, op 14 februari van dit jaar, legden de Nederlanders uit dat ze bij het hacken van webfora de hele database met gebruiksgegevens leegzuigen. De Nederlanders, schrijft de NSA, „verzamelen MySQL databases door CNE”.

MySQL is de meest gebruikte software voor het bouwen van databases voor webfora. In de database worden niet alleen alle berichten van een gebruiker opgeslagen, maar ook zijn persoonlijke informatie, zoals de naam waaronder hij zich heeft geregistreerd.

Uit het gespreksverslag blijkt dat de AIVD de informatie uit de database gebruikt om mogelijke ‘targets’ van de dienst te identificeren. De AIVD onderzoekt ook manieren om de informatie te exploiteren. „Ze onderzoeken”, schrijft de NSA, „of ze de data uit de webfora kunnen combineren met gegevens van andere sociale media, en proberen goede manieren te vinden om de data die ze al hebben te *minen*” - het analyseren van data.

De Wiv stelt strenge eisen aan de inzet van ‘bijzondere bevoegdheden’, zoals het hacken van een computer. Een van die vereisten is dat er voldoende identificerende kenmerken zijn om een doelwit aan te kunnen wijzen. De toezichthouder op de inlichtingendiensten, CTIVD, publiceerde in 2011 een kritisch rapport over ongerichte zoekacties in satellietverkeer door de MIVD. Het onderzoek doen naar „breed geformuleerde categorieën van personen en organisaties” is volgens de CTIVD „niet in overeenstemming met de wet.”

Volgens jurist Constant Hijzen is bij het hacken van de fora sprake van eenzelfde situatie. „Als alle bezoekers onder de zoekactie vallen, zonder dat je weet wat de identiteiten van de mensen zijn, ga je ongericht te werk.”

De Amerikaanse overheid laat in een reactie weten dat publicatie van staatsgeheimen de nationale veiligheid schaadt. Om die reden publiceert deze krant belangrijke technische details niet.

Met medewerking van Floor Boon

Minister Plasterk (Binnenlandse Zaken), deze week tijdens een debat, moet uitleg geven over het hacken door de AIVD.

Tweede Kamer eist opheldering over ‘zorgelijke’ werkwijze AIVD

Door onze politieke redactie

DEN HAAG. Vrijwel alle Tweede Kamerfracties, ook regeringspartijen VVD en PvdA, willen opheldering van minister Plasterk (Binnenlandse Zaken) over de bevindingen van deze krant inzake de Nederlandse inlichtingendiensten. De PvdA, de partij van Plasterk, noemt die bevindingen „uitermate zorgelijk”, aldus Tweede Kamerlid Jeroen Recourt.

D66, SP, ChristenUnie, GroenLinks en CDA willen nader onderzoek; door de Kamer zelf dan wel door toezichthouder CTIVD.

„Dit heeft alles weg van Van ‘Traa II’”, aldus Gert-Jan Segers (CU), verwijzend naar de parlementaire enquête naar ontspoorde opsporingsmethoden van

de recherche in de jaren negentig.

Ook de regeringsfracties betwijfelen de lezing van Plasterk dat de diensten zich bij het inbreken in internetfora, en het daarna verzamelen van persoonsdata van alle deelnemers, binnen de kaders van de wet hebben gehouden. „Ik snap dat je in zo’n forum wilt kijken”, aldus PvdA'er Recourt, een oud-rechter. „Ik kan me ook voorstellen dat je verder rondkijkt als je binnen bent. Maar op één ver-

zoek de gegevens van alle deelnemers verzamelen lijkt mij een stap te ver.” Hij zegt de toelichting van Plasterk af te wachten voor een definitief oordeel. „Ik maak me er zorgen over.” Kamerlid Klaas Dijkhoff (VVD) wijst erop dat inlichtingendiensten geen wettelijke bevoegdheid hebben onge-

richt kabelgebonden communicatie in te winnen. „Dus ik vraag mij af of dit nog binnen de wet valt.”

D66, SP, ChristenUnie en GroenLinks willen een parlementair onderzoek en eventueel een enquête; het CDA wil nader onderzoek door toezichthouder CTIVD. „De minister heeft een groot politiek probleem”, aldus Ronald van Raak (SP). Gerard Schouw (D66) vroeg eerder al vooronderzoek. Hij wijst erop dat de PvdA dit afhiel, tenzij zou blijken dat de diensten de wet overtraden. „De PvdA kan zich niet langer verschuilen”, aldus Schouw. Hij voorziet grote problemen voor Plasterk. „De minister loopt op nauwe schoentjes, zoals de Belgen zeggen.”

[+] **NSA-dossiers** pagina 12-15

<p>INHOUD</p> <p>Europa is veel vitaler dan het lijkt pagina 4-5 Nationaal besluit boven internationaal verdrag pagina 7 De waarde van woede pagina 8</p>	<p>ECONOMIE</p> <p>Interview Aegon-topman Marco Keim, pagina 2-3 Het geheim van LinkedIn, pagina 12-13 Familieberichten, pagina 24-27</p>	<p>WETENSCHAP</p> <p>Ook met hersenmeting kan je ADHD niet vangen pagina 4-5</p> <p>Hoe een telefoon de goede zender vindt pagina 6 Truien pagina 8-9</p>	<p>LUX</p> <p>De prijs van Prada en Primark pagina 6</p> <p>Lunchen met Marc Albrecht pagina 8 Flapopen pagina 16 Elektrisch rijden pagina 20</p>
---	---	---	--

